

Selo govori

Egy nagyon életrevaló, szép vállalkozás indult meg e címen a szávai bánóságban. Horvát parasztkönyvtár ez, amely most adta ki első gyűjteményét „Zbornik hrvatskih seljaka” címen. Evi két gyűjteményt s időközönként egy-két könyvet ígér a vállalkozás. A gyűjteményre és általában a vállalkozásra még visszatérünk majd, most csak egy-két jó szót a megjelent gyűjteményről.

Hús paraszt: író, rajzoló, költő, festő munkája fekszik előttünk: novellák, versek, rajzok, festmények, sőt egy-két foto-montázs is. Kiteregetik előttünk a horvát parasztsorsot, azaz a parasztsorsot általában. Hogy milyen írók, művészek ezek, azt elmondják rövid életrajzaikban; hogy milyen a sorsuk, azt leírják, lerajzolják, elimádkozzák, vagy elkáromkodják műveikben.

Egy sincs közülük, aki többet végzett volna 4–5 eleminél, odahaza maradt valahány, túrják a földet — kezdik túrni, keresni a föld, az élet célját, értelmét, amit eddig gondosan eltakargattak előlük. Az alábbiakban közöljük egyikük versét eredetiben és magyar fordításban. A vers írója Pavlek Mihovil Miškina, egy delekováci paraszt, aki a következőket írja életrajzában: „U nedelju ili kad se nije radilo s blagom, išao sam s njime na pašnju. Blago je paslu travu, ja u knjizi hvatao slova... Napisao sam malo i ono što sam napisao, znam da je slabo... pišem u staji na koljenu...” (Vasárnap, vagy amikor nem volt munka a jószággal, kimentem velük a legelőre. A jószág legelt, én olvastam. Keveset írtam és amit írtam, tudom hogy gyenge... az istállóban a térdemen írok...)

Brate,
hoćeš li mi pružiti ruku, da vidim
ti žulje?
Znam, imaš ih dosta, mnogo, kao i ja,
i bole te...
A kako i ne bi, uz toliko muku?
Ta ti si sagradio: crkve, škole, bro-
dove,
i pluge i kose, i topove,
na kućama zide i krovove,
i na čudo svijete — tankove...
Znam,
da više pnta i zle si volje:
kad sagradiš, a oči ti u žulje, i u to,
kao u tuđe,
vlasništvo bulje.

Tvrđi su, krvavi, kraj svakog uzvi-
sina mala.
Ne može se takovim rukama dragati
ženu,
tetošiti djecu,
pomilovati roditelje, ni braću,
što plaću... svaki od tih žuljeva
bježi,

Testvér,
nyújtsd a kezed, hadd érezzem a fel-
tört sebeket,
Tudom, van elég sok, mint nekem is,
és fájnak...
Hogysisne, ennyi kín után?!
Templomot, iskolát, hajókat épí-
tettél,
ekét, kaszát, ágyút teremtettél,
házfalakat, tetőket emeltél,
s világ csudájára — tankokat sze-
rettél...
Tudom,
sokszor komorkedvű vagy és voltál,
mikor építés közben a sebeidben
más nagy világsebekre riadtál.

Kemény és véres minden kis törés.
Nem lehet így asszonyt ölelni, és
gyermeket becézni sem tudnak e
kezek,
sem szülőt vagy testvért dédelget-
ned,
ha sírnak... kérges, durva kezed-
del nem lehet,

a to za tebe udarac je teži;
dok onaj za koga su nastali, ni da
bi ti rekao: hvala.
A i čemu? Platu ti je dao...
Taon je unaprijed znao, da si gladan,
sretan što te zvaó. — Zasto da reće
ti: hvala?!
Zadovoljan budí što njegova dob-
rota
kruha ti je dala...

Veliš djecu imaš... gladna su;
stan nije plaćen...
A zar on o tome treba voditi računa?
Njega to da muči!?
O čovječe, čovječe, a tko te to još
uči?!

Brate, ruku amo, oba smo jednaki,
i goli i bosí, i trudni — sirotinja
svaki.
Ti veliš meni je lakše,
polje imam, i rodi mi...
Ti radiš tuđe...
Vjerujem.
Al' gle, putevi sudbine kako su
čudni:
Ja njivu svoju orem i gnojim,
prevrćem i znojim.
Svaki dan sebi i djeci život derem,
i prirod berem.
Al' što dalje, čini mi se luđe,
sve što privredim, od reda je tuđe,
čujes li tuđe...!

I zato, brate, podaj mi ruku,
podaj, da ti ju stisnem.
Znaj, i mene boli, i ja često od
dodira vrisnem.
No, ne čemo brojiti muku,
ni žuljeve, čiji su veći,
već samo zajedno ići, kud život nas
zove,
i — stići...!
Da ni mi više ne budemo luđe,
već svaki od nas čovjek da bude.
Čuj! Čovjek da bude!

sezértmég sajjóbban fájnake sebek
S akiért lettek, nem mondta; köszö-
nöm,
a bért megadta, mással is töröd-
jön?
Tudja, hogy kell — ha hív — menned,
hisz' úz, hajt az éhed. Miért a kö-
szönés?!
Hát nem elég, hogy egy kevés
kenyeret adott neked?

Azt mondog gyerekeid éhesek,
laktórt fizetned sem lehet?
Hát ó vessen erről számot?
Ót kínozza ez a teher?!
Óh ember, ember, kitől tanultad ezt
a sirámot?!

Testvér, ide a kezed, egyformán
vagyunk,
fáradtan, mezítelen, kínban, szegé-
nyen.
Azt hiszed, könnyebb nekem,
mert földem van és búzáat terem?
Te másnak dolgozol,
tudom,
de lásd: azért ugyanaz a sorsom.
Én magam földjét trágyázom, túrom,
forgatom, — és verejtékezem;
a földet, az életet nyúzzuk
én és a gyermekem.
Csak dolgozom, vajjon bolondnak
látsz-e?
minden, mit aratok, minden a másé?
hallod-e... másé...!

Ezért testvér, ha fájnak is a sebek,
add ide kezembe a kezed,
stódd, nekem is fáj, épúgy mint neked
fáradt kezemen a sebhedt kéreg.
De ne számláljuk a töréseket,
kié nagyobb?... se a sebeket.
Ahová hív az élet, együtt menjünk,
hogy elérjünk...!
s hogy többé ily bolondok ne legyünk
Testvér a kezed!... legyünk emberek.
Hallod-e?... emberek!

Cimszavak a Berlinben betiltott „Querschnitt“ idegen szavak szótárából: *Abszurditás: jobb időkben reménykedni, Karakter: a pálya-futás komoly akadály. Financpolitika: keresztretjvény az állam használatára. Feuilleton (folytatásokban): amit az olvasók még az újságból elolvasnak. Ideálok: játékszerek felnótt gyermekek számára. Optimizmus: gyógyúthatatlan betegség. Politika: a tekele mágia korszerű elnevezése.*